

روش شناختی جواهر التفسیر

مهدی رستمی درونکده

پاییز ۹۵

سرشناسه	رستمی درونکلا، مهدی
عنوان قراردادی	جواهرالتفسیر . شرح
عنوان و نام پدیدآور	روش شناختی جواهرالتفسیر / مهدی رستمی درونکلا؛ ویراستار محبوبه رضا علی.
مشخصات نشر	موسسه اندیشه کامیاب ایرانیان ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	۸۱ ص.
شابک	۵-۰۸۳-۴۵۳-۶۰۰-۹۷۸: ۲۰۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست نویسی	فیا
موضوع	کاشفی، حسین بن علی، ۹۱۰ق. جواهرالتفسیر - نقد و تفسیر
موضوع	تفاسیر (سوره فاتحه)
موضوع	تفاسیر شیعه - قرن ۱۰ ق.
موضوع	Quran - Shiite hermeneutics - 16 th century
موضوع	قرآن - علوم قرآنی
موضوع	Quran - Quranic sciences
شناسه الزوده	رضا علی، محبوبه، ۱۳۵۹، ویراستار
شناسه افزودن	کاشفی، حسین بن علی، ۹۱۰ق. جواهرالتفسیر . شرح
رده بندی کنگره	۱۲۱۵ ۲۱۷ ج ۹۰/۲/۱۲ BP
رده بندی دیویی	۲۷/۱۰
شماره کتابشناسی ملی	۱۳۰۰۳۱۰

عنوان کتاب	روش شناختی جواهرالتفسیر
ناشر	موسسه فرهنگی، اجتماعی، علمی، ایرانی اندیشه کامیاب ایرانیان
دفتر انتشارات	تهران - خ انقلاب - پج شمین - خ نور محمدی - پلاک ۳۷ - واحد ۱۲ - Email: e_a_kamya@yahoo.com - ۷۷۶۴۱۰۸۹
مؤلف	مهدی رستمی درونکلا
ویراستار	محبوبه رضاعلی
مدیر تولید	موسسه آموزشی خوارزمی
صفحه آرا	سید حمید احمدزاده نیک قلب تنها
طراح جلد	امیر هاشمی
شمارگان	۱۰۰۰ جلد
نوبت چاپ	اول، ۱۳۹۵
چاپ و صحافی	موسسه آموزشی خوارزمی
ناظر چاپ	مهندس پیمان عباد
قیمت	۲۰۰۰۰۰ ریال

شابک: ۵-۰۸۳-۴۵۳-۶۰۰-۹۷۸
ISBN: 978 - 600 - 453 - 083 - 5

یکی از مهم‌ترین علوم اسلامی و دانش‌های بشری که از زمان نزول قرآن کریم تاکنون مورد توجه قرار گرفته، علم تفسیر قرآن است، تا آن حد که می‌توان گفت هیچ کتابی مانند قرآن توسط دانشمندان و محققین از علمای مذاهب اسلامی و مستشرقان بررسی نشده که این‌گونه به تفسیر، ترجمه و شرح آن پرداخته باشند. این توجه جهانی به قرآن، عظمت این کتاب آسمانی و معجزه بزرگ پیغمبر اکرم (صلی الله علیه وآله) را آشکار می‌سازد که با گذشت چهارده قرن از نزول آن همچنان جذابیت خویش را حفظ نموده است.

مسلمانان از صدر اسلام همواره برای تفسیر قرآن تلاش کرده‌اند، این علم در طول زمان دچار تحولاتی شده است و فسران تفاسیر متعددی نوشته‌اند که همسان نبوده و با یکدیگر تفاوت‌هایی دارند، این تفاوت‌ها، علی‌ناشی از اختلاف در روش‌های تفسیری آن‌هاست. گروهی برای پرده برداری از مفهوم آیات قرآن از آیات دیگر استفاده کرده‌اند، بعضی به روایات مراجعه می‌کنند و گروهی نیز با استناد به اجتهاد و تخصص خود به بیان مفاهیم آیات می‌پردازند و به این ترتیب روش‌ها و گرایش‌های متعددی در تفسیر شکل گرفت.

"جواهرالتفسیر" از تفاسیر فارسی نیمه دوم قرن چهارم هجری قمری و یکی از آثار حسین بن علی کاشفی سبزواری محسوب می‌شود، این تفسیر شامل تفسیر سوره‌های حمد، بقره، آل عمران و بخشی از سوره نساء می‌باشد و تا کنون تنها یک چاپ از آن که دربرگیرنده مقدماتی بر تفسیر قرآن و هم چنین تفسیر سوره‌ی حمد است، به طبع رسیده است و بقیه‌ی آن هنوز به صورت خطی باقی مانده است، دیدگاه‌های کاشفی درباره‌ی مسائل علوم قرآنی، مباحثی مانند: وحی و نزول قرآن، فضایل قرآن و جامعیت آن، چگونگی جمع‌آوری قرآن، اسامی قرآن، تفسیر و تأویل، ناسخ و منسوخ، محکم و متشابه و عام و خاص، مورد بحث قرار می‌گیرد، و پس از آن روش‌هایی که مفسر برای بیان و تفهیم آیات به کار گرفته، مانند: روش قرآن به قرآن، استفاده از روایات و هم چنین رویکردهای مفسر به مباحث فلسفی، عرفانی، ادبی و استناداتش به شعرهای فارسی و عربی بررسی شده است.

کاشفی یکی از برجسته ترین مفسران زمان خود بوده که تمام توان و قدرت تفسیری خود را در تفسیر سوره‌ی حمد به کار گرفته و با بیانی زیبا و شیوا از شیوه‌های مختلف برای توضیح آیات قرآن بهره گرفته است.

روش‌های تفسیری یکی از دانش‌های مهم علوم قرآنی است که دانشمندان در زمان‌های مختلف به آن پرداخته‌اند، بنابراین، بررسی روش مفسران در تبیین آیات قرآن کریم، که معمولاً با شناساندن بیشتر تفاسیر و مفسران آن‌ها نیز همراه است.

ملا حسین کاشفی سبزواری از جمله کسانی است که صاحب کتاب‌های بسیار به زبان فارسی بوده و نثر او مورد استقبال فراوان قرار گرفته است، آثاری که در زمینه‌های گوناگون ج. یث، سیر، ادبیات، اخلاق، تاریخ، نجوم و علوم غریبه نوشته شده است.

"جواهرالتفسیر" اولین کتاب تفسیر وی و از تفاسیر مهم فارسی است که در آن مباحث مقدماتی خرمی که اطلاع از آن‌ها در تفسیر مفید است، بیان شده و هم‌چنین از استنادات، روش‌ها و رویکردهای مانع در تفسیر آیات بهره برده است.

www.ketaboon.ir

فهرست

صفحه	عنوان
۵	مقدمه
۱۱	فصل اول
۱۱	معرفی ملاحسین کاشفی
۱۳	مذهب حسین بن علی کاشفی
۱۶	ابعاد علمی واعظ کاشفی
۱۷	آثار علمی ملاحسین کاشفی
۱۸	آیینی اسکندری یا جام جم
۱۸	اخلاق محسنی یا جواهر الاسرار
۱۸	اسرار باسمی
۱۸	الاختیارات یا اختیارات النجوم
۱۹	الاربعون حدیث یا الاربعین فی احادیث الموعظة
۱۹	التحفة العلیة فی علم الحروف و بیان اسرارها
۱۹	السبعة الکاشفة
۱۹	اللباب المعنوی فی انتخاب المثنوی یا منتخب مثنوی مولوی یا جواهر الاسرار و زواهر الانوار
۱۹	انوار سهیلی
۲۰	بدایع الافکار فی صناعة الاثمار
۲۰	تحفة الصلوات
۲۰	تفسیر سوره یوسف یا جامع الستین
۲۰	جواهر التفسیر لتحفة الامیر یا العروس یا تفسیر زهراوین
۲۰	ده مجلس: خلاصهی روضة الشهداء
۲۰	رسالهی حاتمیه
۲۱	روضه الشهداء
۲۱	روضه الصفا فی مقتل الحسین (علیه السلام)
۲۱	شرح اسرار قاسمی
۲۱	شرح اسماء الحسنی
۲۱	شرح صحیفه سجادیه
۲۱	شرح مثنوی
۲۱	صحیفه شاهی
۲۱	فتوت نامهی سلطانی
۲۲	فضل الصلاة علی النبی- صلی الله علیه و آله
۲۲	فوائد القواد
۲۲	فیض النوال فی بیان الزوال

۲۲	لوائح القمر.....
۲۲	ما لآبدمنه في المذهب.....
۲۲	مختصر الجواهر.....
۲۲	مخزن الانشاء.....
۲۳	مرآة الصفا في صفات المصطفى.....
۲۳	مصابيح القلوب.....
۲۳	مطلع الانوار.....
۲۳	مواهب عليه يا تفسير حسيني.....
۲۳	ميامن الاكتساب في قواعد الاحتساب.....
۲۳	فصل دوم
۲۵	شعر ملاحسين كاشفي.....
۲۵	سر كاشفي.....
۲۶	نظر دانشمندان در مورد كاشفي.....
۲۷	غياث الدين خواندمير در خاتمه خلاصه الاخبار آمده است.....
۲۷	خوانباري در روضات الجنات.....
۲۸	رضا خان خاں هدايت در تذكرة رياض العارفين.....
۲۸	در كتاب «تتميم امل الآمل»، عبدالنبي قزويني.....
۲۸	معرفي اجزائي جواهرالتفسير.....
۲۸	شناسايي تفدير.....
۲۸	نثر جواهرالتفسير.....
۳۰	نسخه شناسي جواهرالتفسير.....
۳۰	منابع جواهرالتفسير.....
۳۱	فصل سوم
۳۶	بررسي خطبهي آغاز جواهرالتفسير.....
۳۶	ضرورت تفسير قرآن.....
۳۶	هدف تأليف جواهرالتفسير.....
۳۸	سخن مفسر در روش جواهرالتفسير.....
۳۸	تعريف علم تفسير از ديدگاه كاشفي.....
۳۹	حكم فقهي دانستن علم تفسير.....
۴۱	انواع علوم از نظر ارزش در ديدگاه مفسر جواهرالتفسير.....
۴۱	فصل چهارم
۴۴	مباحث علوم قرآني جواهرالتفسير.....
۴۴	وحي و اقسام آن.....
۴۴	ديدگاه كاشفي در معني وحي.....
۴۵	انواع وحي به انبياء.....
۴۵	مدت وحي بر پيامبر اسلام - صلى الله عليه وآله.....
۴۶	فصل پنجم
۴۸	

۴۸	نزول قرآن
۴۸	معنای لغوی
۵۰	دیدگاه واعظ کاشفی در بیان انزال و تنزیل
۵۰	نظر مفسر در حکمت نزول تدریجی قرآن
۵۱	زمان نزول دفعی و تدریجی قرآن
۵۳	زمان نزول قرآن از نظر مفسر جواهرالتفسیر
۵۴	حقیقت نزول قرآن
۵۴	فضایل قرآن و جامعیت آن از نظر ملاحسین کاشفی
۵۵	اصل اعتقاد به همی کتابهای آسمانی و قرآن
۵۵	فضیلت و ارزش قرآن
۵۶	فضیلت قرائت قرآن
۵۷	جامعیت کلام الهی و اشمال آن بر علوم و معارف نامتناهی
۵۸	نظریه عظم کاشفی در جمع و تدوین قرآن
۵۸	علت نوشته نشدن قرآن به صورت کتاب در زمان پیامبر (ص)
۵۸	زمان جمع قرآن به ترتیب معین و به صورت کتاب
۵۹	نظم قرآن
۶۰	نامهای قرآن
۶۱	اسامی قرآن که در قرآن از آنها یاد شده
۶۲	اسامی مأخوذ از اخبار و اخبار
۶۳	فصل ششم
۶۳	تفسیر و تأویل
۶۳	تفسیر در دیدگاه کاشفی
۶۴	مفسران قرآن
۶۵	تعریف تأویل
۶۶	فرق میان تفسیر و تأویل
۶۷	تفسیر به رأی
۶۸	ناسخ و منسوخ
۷۰	معنای نسخ
۷۰	جواز نسخ
۷۱	اختلاف مسلمانان در نسخ
۷۲	انواع نسخ
۷۳	فایده علم ناسخ و منسوخ
۷۳	نسخ قرآن و نسخ کتابهای آسمانی پیشین
۷۴	محکم و متشابه
۷۵	عام و خاص
۷۶	منابع و مأخذ
۷۶	منابع